

Konfliktuskezelés egyéni, szervezeti és társadalmi szinten

Kovács Máté, tanársegéd
info@kovacs-mate.hu

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Társadalmi-gazdasági kapcsolatok

- Ember és környezete kapcsolata
- Aktivitás, interakció
- **Kölcsönös társadalmi függés:**
Egyének vagy csoportok között létrejövő,
egymásra utaltságot feltételező kapcsolat.
- Két fő viselkedési forma:
  - **Kompetíció (versengés)**
  - **Kooperáció (együttműködés)**

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

A társadalmi (és szervezeti) teljesítmény főbb meghatározói

- Hatalom
- Bizalom
- Teljesítmény mérhetősége

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Hatalom

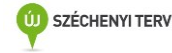
- Partneri hatás (minden kapcsolat során)
- A befolyásolás erős formája a hatalom
- **Emberek, helyzetek, események irányítása**
- Nem egyoldalú, de egyenlőtlen eloszlású
- Alapja a **függetlenség**
- **A függetlenebb tud hatni a kevésbé függetlenekre**

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Bizalom

- „Az együttműködésre irányuló, pozitív valószínűségi várakozás”
  - Nem csak viszony
  - Keretfeltétel is
- A bizalom alapja a másiktól való pozitív függőség
  - Fontos a tevékenysége számunkra
  - Nehezen helyettesíthető a tevékenysége
  - Mechanikus szolidaritás – Organikus szolidaritás

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

A szervezeti teljesítmény mérése

- **Személyes, központi kontroll**
a vezetői utasításoknak való engedelmesség
- **Bürokratikus kontroll**
a szabályok és eljárások betartása.
- **Eredménykontroll**
az eredmények minőségi és mennyiségi jellemzői (indikátorok)
- **Kulturális kontroll**
a szervezeti értékrendnek, normáknak, szakmai sztenderdeknek való megfelelés
- **TÉR** – értékelő, értékelt, gátak

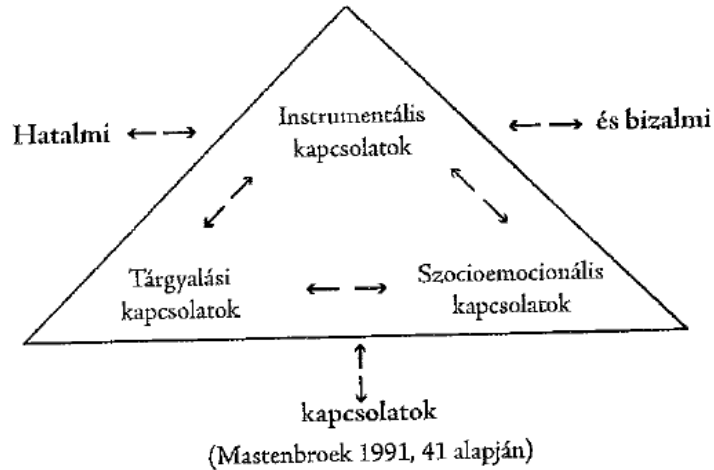
„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Függőségi viszonyok

A vállalati belső kapcsolatok jellege

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Hatalmi és bizalmi kapcsolatok

- Hatásmechanizmusok, függőségi viszonyok
- Pozíció, presztízs, státus
- **Három alapvető hatalmi-bizalmi viszony létezik**
- Ezekre más-más konfliktushelyzetek jellemzők

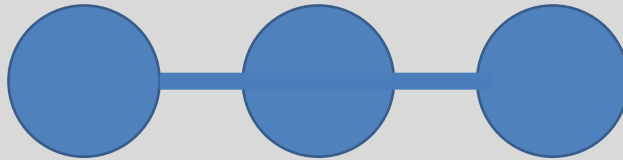
„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Egyenlő contra egyenlő

- Azonos hatalmú csoportok
- Bizalmi viszony
- Pl. beszerzés-termelés-értékesítés

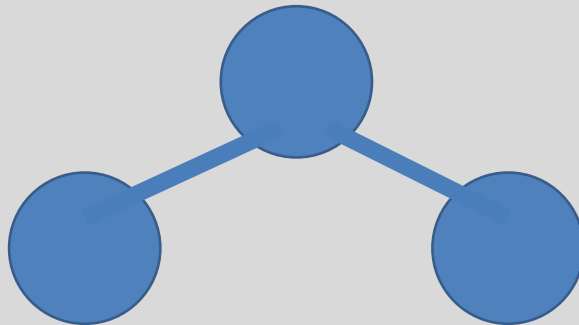
„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Nagy contra kicsi

- Nagy és kis hatalommal rendelkezők hálójája
- Pl. Főnök-beosztott

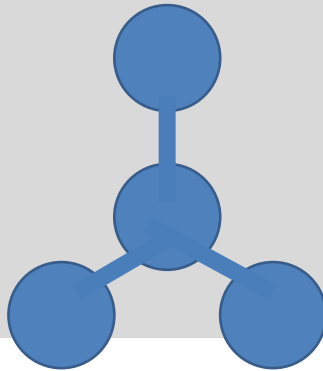
„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Nagy contra középső contra kicsi

- Nagy, közepes és kis hatalommal rendelkezők hálója
- Pl. Főnök-menedzsment-beosztott

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Mi a konfliktus?

A **konfliktus** egyének vagy társadalmi csoportok közötti olyan ütközés, amely mögött **igények, szándékok, vágyak, törekvések, érdekek, szükségletek, nézetek, vélemények, értékek** szembenállása húzódik meg. ... **összeütközésre akkor kerül sor**, amikor a felek viselkedése akadályozza egyikük vagy másikkuk igényeinek érvényesítését, vagy **értékrendjük különböző**”
(Szekszárdi 1995, 1996)

(kieg.: vagy **információzavar, félreértés**)

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

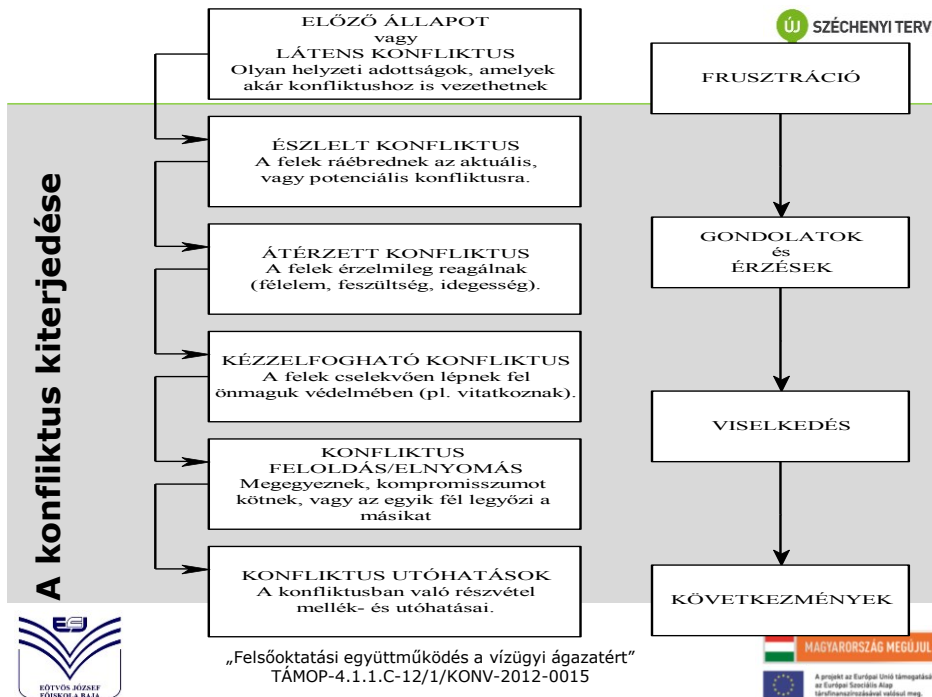
Konfliktusok fajtái

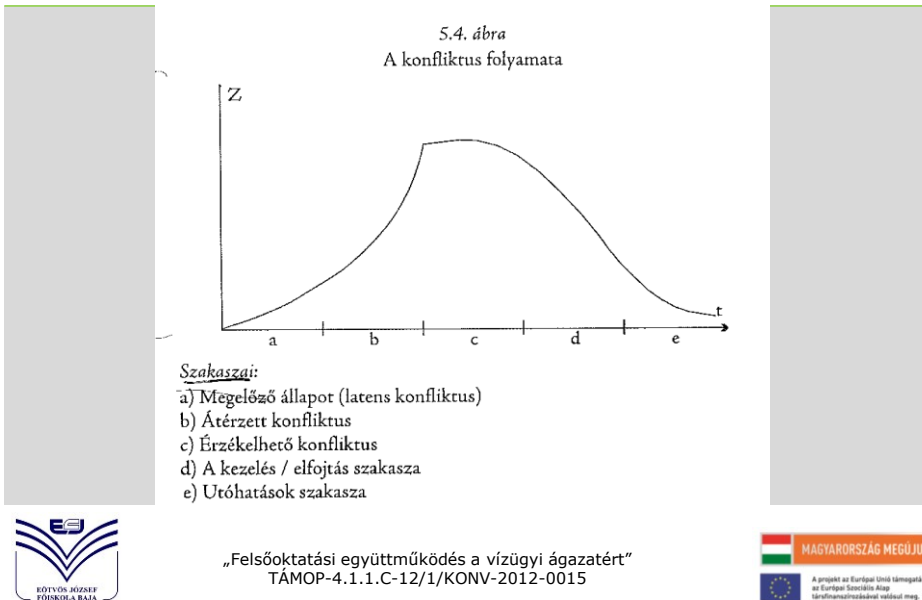
- **Érték- és viszonykonfliktusok**
- **Érdek- és strukturális konfliktusok**
- **Információkonfliktusok**

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

A konfliktus kiterjedése

Lehetséges fogalmi sorrend a negatív hatásokat illetően

- Nézőpont kérdése.
- Milyen szempontból állítjuk a sorrendet?

• A negatív hatás mélysége szerint:

Konfliktus

Krízis

Válság

Katasztrófa (?)

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konfliktusok megjelenési területei

- **Egyénen belül – egyszemélyes konfliktus**
(döntési szituációk, kognitív disszonancia)
- **Egyének között**
(szervezetben és magánéletben is – formális, informális formák)
- **Csoportok között / Szervezetben belül**
(szervezetben és magánéletben is)
- **Szervezetek között**
- **Társadalmi csoportok között**
(vertikális és horizontális rétegződés)
- **Társadalmak között**

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konfliktus - Pro érvek

- Ösztönzi a változásokat és az innovációt
- Azonosítja a problémákat, hatékonyatlanságokat
- Fokozza a csoportkohéziót
- Növeli a motiváltságot
- Megóv az önelégültségtől
- Jobb döntésekhez vezet

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konfliktus - Contra érvek

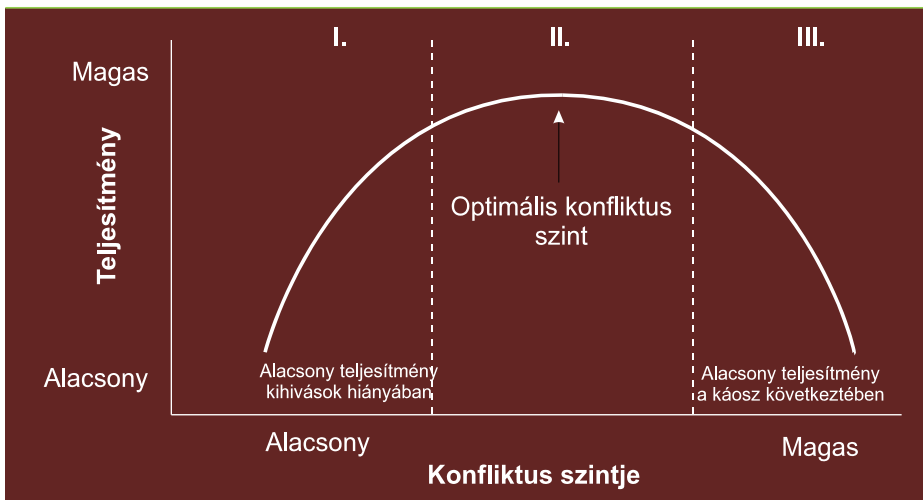
- Stresszt és aggodalmat vált ki
- Eltérít a legfontosabb céloktól
- Destruktív viselkedéshez vezet
- Az érzelmek határozzák meg a döntést
- A csoportmunkát veszélyezteti
- Túl politikus döntésekhez vezet
- Rosszabb döntésekhez vezet

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

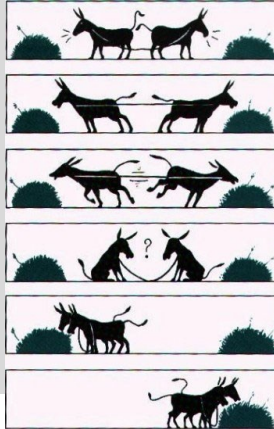
Konfliktus hatása a szervezetben

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konfliktuskezelés egyéni, csoport, szervezeti szinten

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konfliktuskezelési archetípusok

- Szemet szemért, fogat fogért
- Ha megdobnak kővel, dobj vissza kenyérrrel
- Aki kardot ránt, kard által vész el

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konfliktuskezelési stratégiák

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konfliktusok kommunikációs kezelése Tárgyalás (form.)/megbeszélés (inform.)

Pozíció alapú	Érdek alapú
Korlátozott javak	Bővíthető javak
Helyzetre koncentráció	Érdekre koncentráció
Ellenfél	Partner
Engedmény-gyengeség	Ajánlat-megoldáskeresés
Emberek	Problémák
Egyetlen helyes megoldás (az enyém a jó)	Mindegyik fél feltételeinek teljesítése

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konfliktusok kommunikációs kezelése

Ken Thomas féle konfliktuskezelési stílusok

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konfliktusok kommunikációs kezelése

Ken Thomas féle konfliktuskezelési stílusok

1. **Versengés/kényszerítés** – elfojtás, a hatalom és a tekintély alkalmazása
2. **Elkerülés** – el sem mondja a véleményét, csak hallgat és tűr.
3. **Alkalmazkodás** – elmondja a véleményét, de gyorsan enged, akár meggyőződése ellenére
4. **Kompromisszumkeresés**
5. **Együttműködéses konfliktusmegoldás: Thomas-Kilmann modell**

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Együttműködéses konfliktusmegoldás Thomas-Kilmann modell

- A probléma felismerése
- A másik nézőpontjának megismerése
- Kérdések
- Meghallgatni
- Nem vitatkozni, nem kritizálni
- Érzelmek semlegesítése
- Tényekre koncentrálni
- Az egyén elválasztása a viselkedésétől**

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Együttműködéses konfliktusmegoldás Thomas-Kilmann modell

- Visszajelzés, **újrafogalmazás**
- Saját nézőpont, **logika** elmondása
- A másik logikájának megismerése
- Törekvés a közös megegyezésre
- Megoldáskeresés –lehetőségek sorozatán keresztül
- A megoldás nyomon követése

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Együttműködéses konfliktusmegoldás

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Együttműködéses konfliktusmegoldás

A jó megoldás:

- Igazságos/méltányos
- Hatékony
- Jövőorientált
- Időtálló

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konkrét konfliktuskezelési praktikák

- **Önismeret fejlesztése**
(nem csak e témakörben fontos)
  - Szervezett foglalkozáson
  - Autodidakta módon (personal SWOT, flow-gyakorlat, stb...)
  - Szervezeti szinten kompetenciafejlesztő társas gyakorlatok
- **„Te” üzenetek helyett „Én” üzenetek**
- **Konfrontáció előtt mindig analízis**
Megfigyelés, érzés, szükséglet, kérés
- **Megfelelő időzítés**

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Konfliktus és kezelése társadalmi szinten

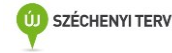

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Vertikális és horizontális különbségek

Társadalmi rétegződés
vertikális különbségek

Etnocentrizmus
horizontális különbségek

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Társadalmi rétegződés

vertikális különbségek

- Valamilyen szinten minden társadalom tagolt
- primer (család, rokonság) és szekunder szint (rétegek)
- *A társadalom szerkezete* a különböző társadalmi pozíciók közti viszonyokat jelenti
- *A társadalmi rétegződés* a társadalomban meglévő egyenlőtlenségekre utal.
- Pl. Marx és Engels elmélete

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Etnocentrizmus

horizontális különbségek

- Az etnocentrizmus valamennyi kultúrára, társadalomra igaz
- A szélsőség akkor alakul ki, ha: hiányzik az egyének viselkedéséből a megértés, megismerés és tolerancia
- A gazdasági viselkedésben is kimutatható az etnocentr.
  - *Hazai termékek*

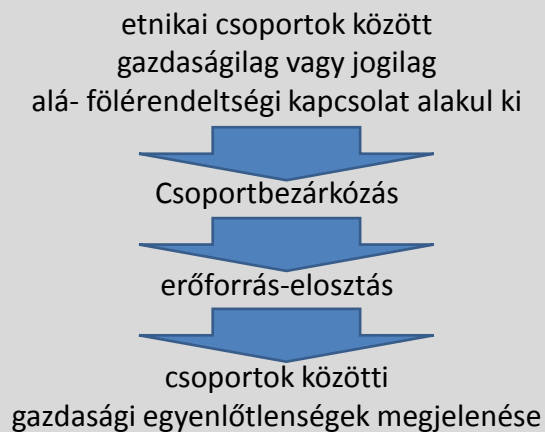

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Etnocentrizmus

horizontális különbségek

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Etnocentrizmus

horizontális különbségek

Ellentétek feloldása

- Alapvetés: Található átjárhatóság a csoportok között
- Politikai diplomácia: sikeres kisebbségi befolyás
- Civil diplomácia: polgárjogi aktivisták
- Példamutatás: Példaértékű ember egyéni tevékenysége
pl. Bőjte Csaba, Tőkés László (korábban)

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

Zárszóként

Fodor Ákos:
Három negatív szó

Nincs
Semmi
Baj

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

KÉRDÉSEK?

Kovács Máté tanársegéd

info@kovacs-mate.hu

„Felsőoktatási együttműködés a vízügyi ágazatért”
TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0015

